

ЗМІСТ

Вступ у розмову	9
Розмови з ангелом	17
Мудрість торкання	35
Про закоханість і жінок	51
Розмови з дружиною і про дім	71
Розмова з Богом	97
Розмова про смерть	115

ПОДЯКА

Ця книжка про божественність, мудрість, красу та жіночність, про сенс і радість життя. І її не було б без зусиль двох жінок – Інесси Кравченко та Наталії Пашковської. Одна захотила мене до написання книжки та видала її, а друга зробила можливим її появу українською мовою, бо моє знання української не відповідає складності тексту, особливо віршів.

Дуже вам вдячний!

Усупереч усьому, я хотів видати під час війни обране з багатьох сотень віршів, написаних між справами і подіями вже довгого життя. І виявилось, що не можу визначитися з цими «обраними» рядками. Просив це зробити близьких – і вони вибирали різне, зовсім не те, що мені б хотілося. Тоді я вирішив зробити інакше – взяти кілька тем і поговорити про них віршами і коментарями.

Такий жанр можна назвати маргіналіями, примітками на берегах текстів. Однак тут незрозуміло: чи тексти будуть коментарями для віршів, чи вірші коментуватимуть тексти. Отже, жанр змішаний і не надто поширений. Хіба що «Зошити» Тоніно Гуерри, великого поета нашого часу. Я не знаю людини, яка б так гостро і поетично бачила світ і виразила це в сценаріях великих фільмів, скульптурах і фонтанах, історіях і віршах, проявила в дружбі з багатьма різними людьми. При цьому він не вважав себе особливим.

Тому я зробив книгу про те, що найважливіше для мене – це розмова з Богом, дружиною, ангелами, розмова про закоханість і божественне, про мудрість торкання серцем, про смерть. Хотілося зробити ще багато – розмову з багатьма моїми Я, із Києвом, із книжками, з котами і садом, розмови про мистецтво, поезію, архітектуру й особливо про час... Цілком можливо, це ще буде в інших книжках...

Обмірковуюючи книжку, раптом перейнявся прагненням східних мудреців вмістити все в одному складному звуці на кшталт «оум», адже відчуваєш кожну мить як заплутаний клубок, жмут, а витягаєш окремі нитки в послідовність рядків, історій, пояснень... Ця спрага висловити невимовне в послідовності дібраних культурою знаків – прокляття поезії та мислення. І навіть символи чи схеми – то лише слабке відображення початкової, складної, невизначеної єдності. Хтось знаходить вихід у музиці, хоча й вона є послідовністю звуків, а для мене первинне – торкання, те, що не розчленовано, що являє мені різноманіття світу.

Як важливо –
Вірш в один рядок,
Поема в кілька віршів,
Епос у три слова –
Загинув в ім'я...
Молитва в один видих,
Що йде від серця –
Господи!

Сьогодні війна. Тонка множинність доторків витіснена гучною, сліпою силою вибухів і потойбічного болю. Бажання і думки грубішають до простого – гніву, ненависті, знищення.

Можливо, таким є важливе завдання війни – зробити нас примітивними, а світ – чорно-білим або згущеною пільмою.

І потрібні зусилля, щоб залишитися люблячим і складним, здатним нести сенс нашого співбуття між собою та зі світом.

Адже Людство живе безперервними розмовами різних сутностей про суть, а війна може цю розмову перервати і тим самим зруйнувати сенс і єдність людського світу й самого Людства. І для мене найважливішою перемогою людського над розлюдненням є збереження і продовження цієї розмови.

Землю залило болем.

Крик вихлюпнув у небеса.

Дерева скорботи гойдають буревії втрат.

Лід закував почуття.

Де божий світ –

Свобідний і прекрасний?

Може бути,

Ховається в серцях чутливих,

В казках дитячих,

У насінинах думок.